

Pelastakaa Lasten lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Diaarinumero: VN/20723/2026

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua sisäministeriön maahanmuutto-osaston luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Esityksen mukaan lakimuutoksella ei olisi vaikutuksia alaikäisiin. Esityksessä ehdotetaan muutettavan säilöönoton perusteista, pakenemisen vaarasta ja muutoksenhausta säädettyä.

Katsomme, että esityksen lapsivaikutusten arviointi on jäänyt puutteelliseksi. Esityksen mukaan säilöönottoperusteen täsmentäminen vastaamaan tarkasti vastaanottodirektiivissä säädettyä voi johtaa säilöönottopäätösten lisääntymiseen. Tämän muutoksen voi olettaa kohdentuvan mahdollisesti myös alaikäisiin.

Vuonna 2025 säilöön otettuina Suomessa oli 11 alaikäistä, joiden säilöönoton kesto oli vähintään 3 ja enintään 64 vuorokautta. Tilastoista ei käy ilmi alaikäisten säilöönoton perusteet. Julkisesti saatavilla ei ole myöskään tietoa siitä, kuinka moni alaikäinen on ollut mukana prosesseissa, joissa maastapoistamispäätöksen vaiheessa on haettu ensimmäistä turvapaikkaa. Tätä ei ole avattu myöskään esityksen lapsivaikutusten arvioinnissa. Lapsivaikutuksia tulisikin arvioida muutoksen osalta.

Esityksen arvioiden mukaan pakenemisen vaaraan liittyvä viranomaisen harkintaa ohjaava sääntely perustuisi jatkossa paluusetuksessa ja ulkomaalaislaissa säädettyyn, mikä saattaa vaikuttaa vakiintuneeseen arviointikäytäntöön ja sitä kautta yksilön asemaan. Koska pakenemisen vaaraa koskeva sääntely koskee myös alaikäisiä, voi muutoksella olettaa mahdollisesti olevan vaikutuksia myös alaikäisiin. Tämä tulisi vielä arvioida esityksessä.

Esityksessä tuodaan myös esille, että muutoksenhakua koskeva muutos tulee selkeyttämään kolmannen maan kansalaisen asemaa. Samanaikaisesti esityksessä myös huomautetaan, että muutoksella voi olla nykytilaan verrattuna yksilölle kielteisiä vaikutuksia tilanteessa, jossa täytäntöönpano määrätään keskeytettäväksi valituksen käsittelyn ajaksi.

Pelastakaa Lapset muistuttaa, että huolellinen lapsivaikutusten arviointi tulee olla osa kaikkea lainsäädäntöä ja sen toimeenpanoa, oli kyse Euroopan unionin (EU) alaan kuuluvasta säätämisestä tai EU:sta ohjautuvasta kansallisesta lainsäädännöstä. Suomen tulee omalta osaltaan varmistaa, että se vaatii myös EU-lainsäädännöltä huolellista lapsivaikutusarviointia niin ennen kuin jälkeen lainsäätämisen.

Pelastakaa Lapset muistuttaa lisäksi, että YK:n lapsen oikeuksien komitea on loppupäätelmissään Suomen yhdistetyistä viidennestä ja kuudennesta raportista vuonna 2023 (CRC/C/FIN/CO/5–6) suositannut, "että sopimusvaltio a) takaa lapsen edun periaatteen oikean ja järjestelmällisen soveltamisen kaikilla aloilla, joilla lapsen oikeuksia suojellaan, noudattaen komitean yleiskommenttia nro 14 (2013) lapsen oikeudesta saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon; b) perustaa

Pelastakaa Lapset

valvontamekanismeja, joiden avulla mitataan lapsen edun periaatteen vaikutusta, myös perustuslaillisena periaatteena, ohjelmia toteutettaessa ja lainsäädäntö-, hallinto- ja tuomioistuinmenettelyissä mm. turvapaikka-asioissa.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on myös useampaan otteeseen, viimeksi vuonna 2023, kehottanut Suomea lopettamaan turvapaikanhakija- ja maahanmuuttajalasten säilöönoton. Myös YK:n ihmisoikeuskomitea on keväällä 2021 Suomelle antamissaan suosituksissa kehottanut Suomea lisäämään säilöönnoton vaihtoehtojen käyttämistä ja harkitsemaan kieltävänsä yleisesti lasten säilöönnoton maahanmuuton yhteydessä.

Pelastakaa Lapset on jo useamman hallituskauden ajan vaatinut Suomea pidättäytymään lasten säilöönnotosta, ja vaikuttanut siihen, että YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeustarkastelussa (Universal Periodic Review UPR) on huomautettu siitä, että Suomi toimisi aktiivisesti niin, että lasten säilöönnotolle etsitään vaihtoehtoja. Suomi on saanut useissa UPR-sykleissä monilta valtioilta sekä ihmisoikeusjärjestöiltä suosituksia, joissa vaaditaan lasten säilöönnoton kieltämistä kokonaan ja siirtymistä vaihtoehtoihin turvaamistoimiin.

Pelastakaa Lapset katsoo, että lapsen siirtolaisperustainen säilöönnotto ei missään tilanteessa ole lapsen edun mukainen toimenpide, ja kehottaa lasten ja lapsiperheiden kohdalla etsimään vaihtoehtoja lasten ja perheiden säilöönnotolle ja kieltämään lapsen säilöönnoton kokonaan.

Lisätietoja:

Eveliina Viitanen, kehittämispäällikkö, Pelastakaa Lapset ry
puh. 050 911 9295 eveliina.viitanen@pelastakaalapset.fi

Tiina-Maria Levamo, johtava asiantuntija -lapsen oikeudet ja vaikuttamistyö, Pelastakaa Lapset ry
puh. 050 570 6360 tiina-maria.levamo@pelastakaalapset.fi

Veli Liikanen, yhteiskuntasuhdejohtaja, Pelastakaa Lapset ry
puh. 050 408 3981 veli.liikanen@pelastakaalapset.fi